

Argumentis in oppositum deductis sive ex ratione sive ex auctoritatibus, quae affirmant, sanguinem esse partem animantis ad eius integritatem pertinentem, respondentur distinguendo inter partes proprio sensu integrantes et partes necessarias ad integritatem animalis conservandam, inter quas primo loco recensetur sanguis, non solum quia est alimentum, sed etiam quia ex eo spiritus efformantur, qui necessarii sunt ad temperamentum illud corporis viventis proprium, et quia maxime fovet colorem nativum, quo deficiente, animal moritur (1).

Ad S. Thomae hac super re sententiam quod attinet, dicimus, rem non vacare difficultate, praesertim cum oppositae sententiae propugnatores illam pro se stare affirmant, eiusque loca, licet non verba, citent. Quocirca opportunum duximus loca adnotare in quibus Angelicus Doctor de hac re disputat, ut prudens lector possit ea in fonte consulere et genuinam S. Doctoris mentem arripere (2).

Nota. Quando dicimus sanguinem in homine non esse informatum anima rationali, evidenter loquimur de sanguine prout est alimentum animalis, antequam convertatur in substantiam alimentati; sed fateamur, difficile admodum esse determinare, quam ultimam dispositionem acquirere debeat sanguis, ut haec efficiatur conversio.

Quid de capillis et unguibus? Ad huius questionis complementum aliquid innuimus de pilis, capillis, et unguibus. Auctores ergo communiter docent, pilos, ungues, et capillos non esse partes animatas, ideoque non crescere per veram vitalem operationem, idest per introsusceptionem partium, sed per puram additionem. Hanc sententiam tuentur Silvester Maurus, et Toletus locis paulo ante citatis.

Conclusio. Licet in proposita questione enodanda nihil certi determinatum sit, ne inter tot magni nominis Doctores videremur velle fungi officio Chryssippi, qui tanquam arbiter honorarius medium ferre dictus est; nihilominus non fuit inutile gravissimorum auctorum sententias ultro citroque proponere. Siquidem, uti testis est S. Thomas: «Magis concupiscimus scire modicum de rebus honorabilibus et altissimis, etiamsi topice, et probabiliter illud sciamus, quam scire multum de rebus minus nobilibus. Hoc enim habet nobilitatem ex se et ex sua substantia, illud autem ex modo et qualitate» (3).

(1) Pro solutione aliorum argumentorum, cf. *CONIMB.* loc. cit. a. 3.

(2) S. THOMAS de hac re disputat, 1 p. q. 119, a. 1; 3 p. q. 31, a. 5 ad 1, et q. 54, a. 2; *Quodlib.* 5, a. 5; 2 *Sent.* Dist. 30, q. 2, a. 1 ad 6, et 4 *Sent.* Dist. 44, q. 1, a. 2, sol. 3.

(3) *De Anima*, lib. 1, lect. 1.

FINIS ANTHROPOLOGIAE.

INDEX RERUM

QUAE IN HOC SECUNDO VOLUMINE CONTINENTUR

PHILOSOPHIA NATURALIS.

PARS PRIMA. DE MUNDO SEU COSMOLOGIA.

PROOEMIUM Pag. 1

TRACTATUS PRIMUS. De corporibus generatim consideratis.

QUAESTIO I. DE RERUM NATURALIUM PRINCIPIIS INTRINSECIS SEU DE ESSENTIA CORPORUM	4
ART. 1. De veterum philosophorum placitis circa essentiam corporum	5
ART. 2. Exponuntur falsa recentiorum placita circa naturam corporum	8
SCHOLION. Atomistae cum Dynamistis conferuntur.	11
ART. 3. Systemata Atomistarum et Dynamistarum refelluntur.	12
SCHOLION. De atomismo dynamico.	16
Solvuntur difficultates	17
ART. 4. Sententia peripatetica de principii naturae exponitur	20
ART. 5. Doctrina peripatetica de principii naturae propugnatur	29
Solvuntur difficultates	36

QUAESTIO II. DE PRINCIPIIS NATURAE SINGULATIM CONSIDERATIS 40

ART. 1. De existentia materiae primae.	41
Solvuntur difficultates	47
ART. 2. An forma substantialis educatur de potentia materiae.	52
Solvuntur difficultates	54
ART. 3. De permanentia elementorum in mistis.	56
Solvuntur difficultates	62

QUAESTIO III. DE QUANTITATE ET DE HIS QUAE QUANTITATEM CONSEQUUNTUR 66

ART. 1. De effectu formali quantitatis	66
Solvuntur difficultates	72
ART. 2. De constitutione continui seu de composito integrali.	76
Solvuntur difficultates	81
ART. 3. De continuo heterogeneo.	83
ART. 4. De loco et spatio	88
ART. 5. De corporum impenetrabilitate et reduplicatione	95
Solvuntur difficultates	102

QUAESTIO IV. DE PRINCIPIIS ET CAUSIS EXTRINSECI RERUM NATURALIUM. Pag.	105
ART. 1. De conceptu et definitione naturae	105
Solvuntur difficultates	108
ART. 2. De activitate rerum naturalium	110
Solvuntur difficultates	113
ART. 3. An actio corporum reducat ad purum motum localem	116
Solvuntur difficultates	123
ART. 4. De finalitate mundi seu de rerum naturalium finibus	127
Solvuntur difficultates	131
ART. 5. De causa necessitatis rerum naturalium	133
QUAESTIO V. DE RERUM MUNDANARUM COLLIGATIONE SEU DE NEQU COSMICO	136
ART. 1. De unitate ordinis quae viget in mundo	137
ART. 2. An dentur in mundo species aequivocae seu intermediae	142
ART. 3. An res naturae revocari possint ad unicum typum	145
Solvuntur difficultates	148
ART. 4. De perfectione mundi seu de optimismo mundano	149
TRACTATUS SECUNDUS. De corporibus viventibus.	
QUAESTIO I. DE VITA ET DE VARIIS EIUS GRADIBUS	152
ART. 1. Natura vitae inquiritur et eius definitio proponitur	153
Solvuntur difficultates	158
ART. 2. De motu naturali inorganicorum comparato cum motibus viventium	160
Solvuntur difficultates	164
ART. 3. De diversis vitae gradibus	167
ART. 4. De triplici gradu vitae intellectivae	169
SCHOLION I. Quomodo in vivente intellectivo creato dentur duae partes quarum una est movens, altera est mota	172
SCHOLION II. Quae facta sunt, in Deo vita sunt	175
QUAESTIO II. DE VIVENTIBUS VEGETATIVIS ET SENSITIVIS	175
ART. 1. De placitis philosophorum circa naturam vegetalium	175
ART. 2. De existentia principii vitalis in plantis	178
ART. 3. An operationes vitae vegetativae explicentur per vires mechanicas et chemicas naturae, vel per artificiosum organismum quo pollutent viventia	183
ART. 4. De praecipuis functionibus vegetalium	191
Solvuntur difficultates	194
ART. 5. De singulis operationibus animae vegetativae et de earum materia	196
SCHOLION. Definitio vitae vegetativae	200
ART. 6. Natura et essentia animae uberius explicatur	201
ART. 7. De viventibus sensitivis	206
CONCLUSIO COSMOLOGIAE	211

PHILOSOPHIA NATURALIS.
PARS ALTERA. DE HOMINE SEU ANTHROPOLOGIA.

PROOEMIUM	Pag. 213
TRACTATUS PRIMUS. De potentis animae humanae et de eius propriis operationibus.	
QUAESTIO I. DE POTENTIS ANIMAE GENERATIM SPECTATIS	215
ART. 1. An potentiae animae distinguantur ab eius essentia	215
Solvuntur difficultates	220
ART. 2. De causa distinctionis potentiarum animae	225
Solvuntur difficultates	227
QUAESTIO II. DE ANIMA SENSITIVA SEU DE SENTIENDI FACULTATIBUS	230
ART. 1. Notiones de anima sensitiva traduntur	230
ART. 2. An sensus sit facultas organica	234
Solvuntur difficultates	237
ART. 3. De operatione sensitiva seu de actu sentiendi	241
ART. 4. De objecto cognitionis sensuum exteriorum	246
Solvuntur difficultates	249
ART. 5. De sensu interiori seu de sensu communi	252
SCHOLION. Sensus communis Scholasticorum et sensus fundamentalis Rosminii	256
Solvuntur difficultates	257
ART. 6. De phantasia seu imaginatione	260
ART. 7. De aestimativa et rememorativa	263
QUAESTIO III. DE FACULTATE INTELLECTIVA ANIMAE EIUSQUE OBJECTO SEU INTELLIGIBILI	266
ART. 1. An intellectus humanus sit facultas immaterialis et inorganica	267
Solvuntur difficultates	271
ART. 2. De proprio et proportionato objecto intellectus humani	276
SCHOLION. Quatuor abstractionis gradus	282
Solvuntur difficultates	283
ART. 3. An et quomodo intellectus noster cognoscat singularia	285
Solvuntur difficultates	288
ART. 4. Quomodo anima cognoscat seipsam	291
Solvuntur difficultates	296
QUAESTIO IV. DE OPERATIONE INTELLECTIVA SEU DE ORIGINE ET NATURA NOSTRARUM IDEARUM	299
ART. 1. De natura et proprietatibus ideae	299
SCHOLION. Sententiae philosophorum de natura hominis et de operatione intellectiva comparantur	305
ART. 2. De placitis Empiricorum circa ortum intellectiois nostrae	307
Solvuntur difficultates	310
ART. 3. De ideis innatis	312
SCHOLION. Recentiorum placita de ideis innatis expenduntur	315
Solvuntur difficultates	319
ART. 4. De rationalismo transcendentali	321
ART. 5. Ontologorum systema expenditur	327
Solvuntur difficultates	333

QUAESTIO V. DOCTRINA PERIPATETICA DE ORIGINE IDEARUM VINDICATUR. Pag.	341
ART. 1. De natura intellectionis et de verbo mentali.	342
SCHOLION. De verbo mentali	348
ART. 2. Quomodo intellectus accipit cognitionem a sensibus, seu de causa adaequata intellectivae cognitionis	353
Solvuntur difficultates	359
ART. 3. De propria causalitate intellectus agentis et phantasmatis	364
Solvuntur difficultates	368
ART. 4. De distinctione intellectus agentis ab intellectu possibili.	370
SCHOLION. De mente S. Thomae et Aristotelis.	374
Solvuntur difficultates	375
ART. 5. De ratione et memoria intellectiva	378
Solvuntur difficultates	383

QUAESTIO VI. DE POTENTIS APPETITIVIS ANIMAE 385

ART. 1. An appetitus sit specialis potentia animae.	386
SCHOLION. Potentiae appetitivae oriuntur ex apprehensivis.	389
Solvuntur difficultates	390
ART. 2. De appetitu intellectivo seu de voluntate	393
Solvuntur difficultates	398
SCHOLION. Intellectus et voluntas ad invicem conferuntur.	400
ART. 3. De actibus liberis voluntatis seu de libero arbitrio	402
Solvuntur difficultates	408
ART. 4. De natura electionis eiusque causis	415
Solvuntur difficultates	418
SCHOLION. De ultimo iudicio practico	421

TRACTATUS SECUNDUS. De ipsa anima humana et de eius
unione cum corpore.

QUAESTIO I. DE ANIMAE HUMANAE ESSENTIA ET PERFECTIONIBUS 423

ART. 1. Falsa de natura animae opiniones expenduntur	424
Solvuntur difficultates	429
SCHOLION. Vera definitio animae applicatur animae humanae.	430
ART. 2. De simplicitate animae humanae	432
Solvuntur difficultates	437
ART. 3. De animae humanae spiritualitate.	439
Solvuntur difficultates	444
ART. 4. De intrinseca repugnantia materiae cogitantis	446
Solvuntur difficultates	450
ART. 5. De animae humanae immortalitate	451
Solvuntur difficultates	459
ART. 6. De origine animae humanae	461
Solvuntur difficultates	467

QUAESTIO II. DE UNIONE ANIMAE INTELLECTIVAE CUM CORPORE 469

ART. 1. An unio animae cum corpore sit substantialis	470
ART. 2. Errores de unione animae et corporis exponuntur.	473
ART. 3. An anima uniatur corpori ut forma substantialis	481
Solvuntur difficultates	487

ART. 4. De unitate animae in quolibet homine	Pag. 492
Solvuntur difficultates	496
ART. 5. De unitate formae substantialis in homine	500
Solvuntur difficultates	510
ART. 6. An et quomodo anima rationalis multiplicetur in singulis ho- minibus	514
Solvuntur difficultates	519
ART. 7. De tempore quo anima intellectiva producta fuit et corpori unita Solvuntur difficultates	520
ART. 8. De sede animae humanae	526
Solvuntur difficultates	528
ART. 9. Utrum partes liquidae corporis et maxime sanguis informetur anima humana	535
	539

